

ประสิทธิผลการสอนบูรณาการคีตวรรณกรรมกับการแสดงในรายวิชาคีตวรรณกรรม
สำหรับครูภาษาไทย: กรณีศึกษา การแสดงละครคีตวรรณกรรม ครั้งที่ 8

ตำนานรักราชมรรคาปาจิต-อรพิม ตอน จากนครธมถึงพนมรุ้ง

**The Effectiveness of Teaching Integrated the Musicality of Literary Work
with Performance in the Musicality Literary Work Course for Thai
Language Teachers : A Case Study of the 8th Musicality of Literary
Work Performance the Love Legend of the Rajamarga
Pachit-Oraphim, Episode: From Nakhon Thom
to Phanom Rung**

บุญยเสนอ ตริวิเศษ, ประยูทธ จิตรราช,
สันติภาพ ชาร์มย์, พิพัฒน์ ประเสริฐสังข์ และ ยูปาวดี อัจหาญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**Bunsanoe Triwiset, Prayut Jitrach,
Santiphap Charam, Piphat Prasertsang and Yuphawadee Athan**
Buriram Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: bunsanoe.tw@bru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลการสอนบูรณาการคีตวรรณกรรมกับการแสดง
ในรายวิชาคีตวรรณกรรมสำหรับครูภาษาไทย : กรณีศึกษา การแสดงละครคีตวรรณกรรม ครั้งที่ 8 ตำนานรัก
ราชมรรคาปาจิต-อรพิม ตอน จากนครธมถึงพนมรุ้ง เป็นงานวิจัยปฏิบัติการเน้นการประเมินตนเองตามสภาพ
จริง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบเขียนสะท้อนความรู้สึกลึกซึ้งเชิงวรรณกรรมในหัวข้อ “กว่าจะเป็น
ละครคีตวรรณกรรม ครั้งที่ 8” ของนักศึกษาจำนวน 56 คน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านการตรวจสอบความ
เหมาะสมของหัวข้อจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าชมการแสดงจำนวน 172
คน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ
ผ่านการตรวจสอบเนื้อหาและค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ
0.78 ใช้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์
ผลการวิจัย พบการสะท้อนมุมมองในด้านทักษะทางปัญญา มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านคุณธรรมและ
จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการสื่อสารและ

* วันที่รับบทความ : 1 พฤศจิกายน 2567; วันแก้ไขบทความ 16 พฤศจิกายน 2567; วันตอบรับบทความ : 19 พฤศจิกายน 2567

Received: November 1 2024; Revised: November 16 2024; Accepted: November 19 2024

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ พบน้อยที่สุดในด้านประเมินความพึงพอใจ พบว่า ผู้ชมมีความพึงพอใจในภาพรวม ระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.85

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ; การสอนบูรณาการ; คีตวรรณกรรม; ตำนานรักราชมรรคาปาจิต-อรพิม

Abstract

This research aims to study the effectiveness of teaching integrated musical literary work with performance in the musical literary work course for Thai language teachers: a case study of the 8th performance of musical literary work, the Legend of Love, Rajamarga Pachit-Oraphim, Episode: From Angkor Thom to Phanom Rung. This is action research that emphasizes self-evaluation in an authentic assessment. The research instruments are a written reflection form on literary thoughts on the topic “Before becoming the 8th performance musical literary work” for 56 students, which was created by the researcher and examined for topic appropriateness by 3 experts, and a satisfaction questionnaire for 172 audience members, which was created by the researcher using the Likert method, using a 5-level rating scale, and was examined for content and consistency (IOC) by 3 experts, with a reliability of 0.78. The 2009 National Higher Education Qualifications Framework was used as the conceptual framework for analysis. The research results found that the most reflections were on intellectual skills, followed by morality and ethics, knowledge, and interpersonal skills and responsibility. In terms of communication skills and information technology use, and learning management skills, the lowest scores were found. In terms of satisfaction assessment, it was found that the audience had the highest overall satisfaction, with an average score of 4.85. The researcher recommends that there should be a follow-up study of students who have experienced the integrating teaching of musical literary work with performances in their teaching profession in educational institutions in the aspect of how they have used musical literary work in learning, developing learners, and themselves.

Keywords: Effectiveness; Integrated teaching; musical literary work; The Legend of the Love of Rajamarga Pachit-Oraphim

บทนำ

“คีตวรรณกรรม” เป็นรายวิชาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตั้งแต่ปี 2554 จนถึงปัจจุบัน โดยหลักสูตรที่ใช้ผลิตบัณฑิตในปัจจุบันคือ หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (5 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ใช้รหัสและชื่อวิชาว่า “1153203 คีตวรรณกรรม สำหรับครูภาษาไทย มีคำอธิบายรายวิชาว่า “ท่วงทำนองการขับร้องทางวรรณกรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้แก่ การอ่านทำนองเสนาะ การขับเสภา การเห่เรือ การสวดโอ้เอ้วิหารราย การร้องเพลงไทย-ไทยสากล การบูรณาการคีตวรรณกรรมกับการแสดง (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2564 : 38) สารสำคัญของรายวิชานี้ มุ่งจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้เรียนรู้ฝึกฝนการอ่านท่วงทำนองต่างๆ ของไทย ซึ่งจะต้องนำไปใช้จริงเมื่อ

นักศึกษาสำเร็จการศึกษาและไปประกอบอาชีพครู รายวิชาดังกล่าวนี้ เป็นรายวิชาบังคับสำหรับนักศึกษา สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 โดยจะเรียนในภาคเรียนที่ 1 ของปีการศึกษานั้นๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อย้อนหลังไปราว 7 ปีที่ผ่านมา เมื่อการสอนได้ดำเนินไป 5 ปี ผู้สอนได้สังเกตว่าการฝึกอ่านให้ได้ทำนองต่างๆ นั้น ขึ้นอยู่กับความพร้อมทางเสียงของแต่ละบุคคล บางคนที่มีลักษณะเสียงที่เอื้อในการอ่าน การร้องก็สามารถทำได้ดี บางคนที่ได้รับประสบการณ์ที่ดีจากโรงเรียนมาก่อนก็ช่วยหนุนเสริมให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิผลปรากฏชัดเจน ส่วนอีกหลายๆ คน ยังอยู่ในลักษณะเสียงไม่ให้ แม้จะอ่านได้ ทำนอง แต่ก็ยังไม่ถือว่าน่าพอใจ หรือพอจะนำไปใช้ได้ ในภาพรวมผู้สอนจึงคิดว่า ผู้เรียนควรได้ประสิทธิผลจากรายวิชานี้ในเชิงคุณลักษณะ และทัศนคติที่ถูกต้อง ควรเป็นการลงมือกระทำที่อาศัยความร่วมมือกัน ไม่ใช่เป็นลักษณะตัวใครตัวมัน การประเมินผลการสอนในแต่ละปีที่ผ่านมา เป็นลักษณะเลื่อนลอย ทั้งสถานการณ์ที่ต้องนำคิตววรรณกรรมไปใช้ยังเป็นอนาคตที่ต้องรอไปอีก 2-3 ปี

ดังนั้น ผู้สอนจึงคิดจะออกแบบการเรียนให้มีความหมายมากขึ้น เมื่อได้ปรึกษากับ ผศ.ดร.สาธิต

ผลเจริญ ผู้มีความสามารถพิเศษในการขับร้องเพลงไทย-ขับเสภา ได้รับเชิญมาเป็นผู้สอนร่วมโดยไม่คิดค่าตอบแทน ทั้งเป็นผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการทำละครเวที “ทัศนคตินาฏ” ให้แก่โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม หลายปี และเป็นผู้ดูแลดนตรีไทย “ซุ่มเสียงทิพย์” โรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม ท่านได้ให้ความเห็นว่า

คิตววรรณกรรม เชื่อมโยงกันได้เป็นอย่างดีกับการละคร การขับร้องทางวรรณกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับการแสดงละครโดยตรง

ในปีการศึกษา 2560 ผู้สอนจึงได้ออกแบบการสอนใหม่ โดยจะให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในรายวิชานี้ แม้หลักสูตรกำหนดให้เป็นรายวิชาทฤษฎี (ภายหลังหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564 ได้กำหนดให้มีภาคปฏิบัติด้วย) ทั้งนี้ เพื่อให้การเรียนเกิดความหมายแก่ชีวิตนักศึกษามากขึ้น จึงได้มอบหมายให้นักศึกษาใช้ความรู้ที่เรียนมาและใช้ความคิดสร้างสรรค์ แสดงละครที่มีบทละครสำเร็จแล้ว (ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาซึ่งยังขาดประสบการณ์ยังไม่ต้องพะวงกับการสร้างบทละครขึ้นใหม่) ซึ่งเป็นบทละครที่มาจากวรรณคดีลายลักษณ์

การแสดงละครคิตววรรณกรรม เริ่มขึ้นในปีการศึกษา 2560 เนื่องจากนักศึกษา มี 2 หมู่เรียน จึงได้มอบหมายให้แสดงหมู่เรียนละ 1 เรื่อง หมู่เรียนที่ 1 แสดงเรื่อง เลือดสุพรรณ หมู่เรียนที่ 2 แสดงเรื่อง เงาะป่า การเริ่มต้นในครั้งนี้เป็นเรื่องใหม่มากสำหรับนักศึกษา แต่พวกเขาก็สามารถลงมือทำได้อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ

เมื่อผู้สอนประเมินแล้ว เป็นวิธีการสอนที่มีคุณค่า “เมื่อลงมือทำ จะจำได้” ในปี 2561 ได้ดำเนินการต่อ โดยนักศึกษาหมู่เรียนที่ 1 แสดงเรื่อง พระลอ หมู่เรียนที่ 2 แสดงเรื่องขุนช้างขุนแผน โดยบทแสดงทั้ง 4 เรื่องที่กล่าวมานี้ ใช้บทการแสดงของ มนตรี มีเนียม (2559) ทั้งได้ปรับปรุงบทให้มีรายละเอียดเพิ่มมากขึ้นเพื่อสะดวกในการจัดการแสดง

การแสดงที่ดำเนินมา 2 ปี ได้เรียนรู้ว่า ผู้เรียนมี 2 หมู่เรียน แต่ก็ยังแยกส่วนกันทำ จึงเห็นว่าน่าจะขยายความเชื่อมโยงระหว่างนักศึกษาทั้ง 2 หมู่เรียนให้เกิดความร่วมมือกันที่เข้มข้น และสร้างผลงานได้อย่างเป็นเอกภาพและคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้นำหลักบูรณาการเข้ามาคือ การบูรณาการคิตัววรรณกรรมกับดนตรีไทย นาฏศิลป์ และการแสดง ข้ามศาสตร์ ข้ามวิชา และให้นักศึกษาได้บูรณาการความรู้ของตัวเองที่ส่งสมมาปฏิบัติการเพื่อจัดการแสดงให้สำเร็จ ปี 2562 ได้แสดงละครเรื่อง “สาวเครือฟ้า” ผลงานได้รับคำชื่นชมจากผู้ชมอย่างมาก การแสดงในปี 2562 สำเร็จด้วยคุณภาพสูงมาก ในปี 2563 นักศึกษาได้สร้างสรรค์แสดงละครเรื่อง “ดวงเดือนที่เลื่อนลับ” การแสดงครั้งนี้นักศึกษาได้สร้างผลงานได้ไม่แพ้รุ่นพี่

ปีการศึกษา 2564 เกิดสถานการณ์โควิดระบอบหนักมาก ผู้สอนล้งเลว่าจะทำหรือไม่ทำ เพราะถ้าจัดแสดงขึ้นจะเกิดปัญหาเกี่ยวกับภูมิตกอากาศของบ้านเมืองในขณะนั้น แต่เห็นว่าลูกศิษย์รุ่นนี้ ส่วนใหญ่มีลักษณะของนักศึกษาที่ไม่ยอมแพ้ ผู้สอนเองก็ไม่ใช้จะยอมจำนนอะไรง่าย ๆ จึงได้ตัดสินใจทำ โดยไม่มีการแสดงสดบนเวที เพราะไม่มีที่ไหนอนุญาตให้ใช้พื้นที่แสดง นักศึกษาได้หารือกันว่า การแสดงจะเปลี่ยนรูปแบบไป เป็นการถ่ายทำและนำเสนอเป็นละครเผยแพร่ทางออนไลน์ นับเป็นมิติใหม่ของการทำละคร

ปีการศึกษา 2565 การบูรณาการการทำงานมิได้จำกัดเฉพาะชั้นปีที่ 3 แล้ว เนื่องจากนักศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วม นักศึกษาที่ผ่านประสบการณ์มาก่อนเข้ามาช่วยดูแลและร่วมแสดงหรือช่วยทำหน้าที่อื่นๆ ด้วย ในปี 2565 ได้แสดงเรื่อง ตำนานรักราชมรรคา ปาจิต-อรพิม ตอน พิมสังฆราช และในปี 2566 แสดงเรื่อง ตำนานรักราชมรรคา ปาจิต-อรพิม ตอน ปาจิตตามหาอรพิม (ตอนจบ) โดยในปีนี้การบูรณาการขยายวงไปถึงรุ่นน้องชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดง รวมทั้งอาจารย์ในสาขาได้เข้ามาให้คำปรึกษาและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการแสดง จำนวน 50,000 บาท ผลงานของนักศึกษามีผลสำเร็จสูงมาก แสดงถึงพัฒนาการที่น่าภาคภูมิใจ

ในปีการศึกษา 2567 นี้ ได้นำตำนานรักราชมรรคา ตอน จากนครธมสู่พนมรุ้ง กลับมาทำอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากเมื่อครั้ง ปี 2564 สถานการณ์โควิดระบอบ ไม่อาจนำมาแสดงในรูปแบบเวทีปกติได้ ต้องทำในรูปแบบการถ่ายทำ แล้วมาตัดต่อเป็นแบบภาพยนตร์ นำเสนอทางออนไลน์ ทั้งข้อจำกัดหลายด้านในครั้งนั้น จะได้นำมาปรับปรุงให้สมบูรณ์ขึ้นในครั้งนี้

ตำนานรักราชมรรคาปาจิต-อรพิม ตอน จากนครธมสู่พนมรุ้ง คือส่วนต้นของวรรณกรรมท้องถิ่น ปาจิต-อรพิมของจังหวัดบุรีรัมย์ที่ขาดหาย กล่าวคือ สมุดข่อยที่ รศ.ดร.ภูมิจิต เรื่องเดช ปวีรบรรตไฉนนั้น เริ่มจากตอน ธิดาเจ้าเมืองจำบาก ถวายสาส์นพิมสังฆราช เป็นต้นไปจนจบ ส่วนที่นำมาทำเป็นบทละครไม่มีตัวบทปวีรบรรต แต่ใช้การปะติดปะต่อจากเรื่องเล่ามุขปาฐะ และแกะรอยจากบทปวีรบรรตตอนท้ายๆ เรื่องที่ตัวละครเอกสองตัวต่างเล่าเรื่องย้อนอดีต

บทละครแบ่งออกเป็น 4 ฉาก ได้แก่

ฉากที่ 1 ณ สวนอุทยานพระนครธม กล่าวถึงพระนครธมซึ่งปกครองโดยพระธรรมราช พระองค์มีโอรสรูปงามนามปาจิต โดยพระโอรสปาจิตยังไม่มีคู่ครอง เป็นที่น่ากังวลของทั้งพระธรรมราชและพระมเหสี โหราได้ทำนายเรื่องเนื้อคู่ของปาจิตเอาไว้ว่า เนื้อคู่ของพระโอรสอยู่ในครรภ์ของหญิงหม้ายท้องแก่ทางทิศบูรพา ปาจิตจึงปลอมตัวเป็นคนธรรมดาเพื่อเดินทางไปตามคำทำนายนั้น

ฉากที่ 2 จากพระนครธมถึงพนมรุ้ง ปาจิตรอนแรมไปในป่าโดยมีทหารสองนายติดตามมาด้วย ในที่สุดปาจิตก็ได้พบกับ แม่บัว หญิงหม้ายท้องแก่ซึ่งตรงกับคำทำนาย ปาจิตฝากเนื้อฝากตัวขออยู่ช่วยทำนา และดูแลแม่บัวซึ่งแม่บัวก็ได้ซัดซังเต็มใจให้ปาจิตพำนักอยู่ด้วย

ฉากที่ 3 มหาศิวาราตรี เวลาล่วงเลยไป 15 ปี แม่บัวได้ให้กำเนิดและดูแลอรพิมจนเจริญวัยเป็นสาวแรกรุ่น หน้าตาสะสวย ในวันมหาศิวาราตรี อรพิมได้ขอแม่ไปเก็บดอกไม้รวมถึงผลหมากรากไม้เพื่อไปบูชาพระศิวะบนเขาพนมรุ้ง แม่บัวอนุญาตโดยมีปาจิตติดตามไปด้วย ขณะที่กำลังเก็บดอกไม้อยู่นั้น ปาจิตก็ได้เล่าความจริงทุกอย่างให้อรพิมฟังผ่านนิทานและสารภาพความในใจที่มีต่ออรพิม เมื่อทั้งคู่ต่างก็หัวใจตรงกัน ปาจิตและอรพิมได้ไปบูชาพระศิวะกันต่อ และเดินทางกลับเพื่อบอกเรื่องที่เกิดขึ้นให้แม่บัวรับรู้

ฉากที่ 4 วิวาท์-ลาจาก ฝ่ายแม่บัวเมื่อได้ทราบเรื่องราวทั้งหมดก็ไม่ขัดข้องหากลูกสาวจะมีคู่ครอง นางจึงยกลูกสาวให้ พร้อมทั้งจัดงานแต่งงานเล็กๆ ๑ ตามมีตามเกิดให้แก่ทั้งสอง เมื่อปาจิตและอรพิมได้เป็นคู่รักกันอย่างถูกต้องตามประเพณีแล้ว ปาจิตก็ให้สัญญาว่าจะกลับพระนครธมไปนำขันหมากมาสู่ขอรพิมอย่างยิ่งใหญ่ และให้สัญญาต่อกันว่าจะรักไปจนนิรันดร์

ในปีการศึกษา 2567 นี้ ชมรมคีตนาฏการไทยบุรีรัมย์พิทยาคม ได้เข้าร่วมร่วมสร้างสรรค์อย่างเป็นทางการ โดยได้ให้ความอนุเคราะห์ในการบรรเลงดนตรีไทยตลอดการแสดง และเป็นທີ່ปรึกษาแนะนำ ควบคุมการฝึกซ้อมอย่างเข้มข้น

ระยะเวลา 7 ปีที่ผ่านมา ที่ได้ออกแบบการสอนให้นักศึกษาได้ลงมือทำด้วยการสร้างสรรค์ละคร จากการประเมินของผู้สอนและผู้ชม ก็พบว่า ผลงานนักศึกษามีพัฒนาการเพิ่มขึ้นๆ ทุกปี แต่ยังไม่เคยได้ลงมือศึกษาจริงจัง ในปีการศึกษานี้ จึงเห็นว่าถึงเวลาที่จะต้องประมวลสิ่งที่ทำมาตลอด 7 ปี เกิดคุณค่า เกิดคุณลักษณะอย่างที่คุณสอนคาดหวังไว้หรือไม่ เมื่อสำรวจงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบละคร ก็พบการศึกษาที่น่าสนใจสอดคล้องกับที่ผู้วิจัยทำอยู่ คือ ลิขิต ใจดี (2562) ได้ศึกษาในประเด็น ละครสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยศึกษาจากเอกสารวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับละครสร้างสรรค์ ตั้งแต่ปี 2533-2561 ผลการศึกษาพบว่า ละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการเรียนรู้ทางเลือกที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนได้ในหลากหลายมิติ เพื่อเสริมสร้างให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้เนื่องมาจากละครสร้างสรรค์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสทางความคิด จินตนาการ ผ่านการแสดงออกทางภาษาและการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างมีปฏิสัมพันธ์กลุ่มตามบทบาทสมมุติอย่างมีอิสระ

นอกจากนี้ เพียรพิลาส พิริยาโกคานนท์ และศราวุฒิ ปิ่นทอง (2566) ได้ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับละครเช่นกัน เป็นการศึกษาโดยเอกสารเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีศาสตร์ละคร ฯลฯ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า ศาสตร์ละครเป็นสื่อที่สะท้อนศิลปะและจินตนาการของผู้สร้างสรรค์ให้ปรากฏออกมาได้อย่างเป็นรูปธรรม และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านจินตนาการด้วย

จะเห็นได้ว่า สิ่งที่ผู้วิจัยออกแบบการสอนด้วยการสร้างละคร เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง และมีส่วนสร้างคุณลักษณะนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มี 6 ด้าน คือ 1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2. ด้านความรู้ 3. ด้านทักษะทางปัญญา 4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5. ด้านทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าวมานี้ ผู้วิจัยจะนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 5 ประเด็น ได้แก่ 1. การบูรณาการ 2. คีตวรรณกรรม 3. การแสดงละคร 4. การจัดการเรียนรู้แบบแสดงละคร 5. ตำนานวรรณกรรมท้องถิ่นปาจิต-อรพิม

การบูรณาการ เป็นการนำหน่วยย่อยที่แยก ๆ กัน มารวมเข้าเป็นองค์รวมเดียวกันที่ครบถ้วน สมบูรณ์ พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2555 : 11) กล่าวว่า การบูรณาการคือ การทำให้สมบูรณ์ (Integration) คือการทำหน่วยย่อยที่สัมพันธ์กันมาผสมกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวให้ครบสมบูรณ์ในตัวเอง การบูรณาการเป็นสิ่งสำคัญมากโดยเฉพาะในเรื่องการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะ ในชีวิตจริงเราเกี่ยวข้องกับศาสตร์หลากหลายไม่ใช่กลุ่มสาระการเรียนรู้โดยเฉพาะ จึงต้องจัดการเรียนรูแบบให้ตรงตามสภาพจริงเพื่อให้สามารถถ่ายโอนความรู้ไปใช้ได้จริง เป็นการขจัดความซับซ้อนของเนื้อหาในศาสตร์ต่างๆ ทำให้ลดเวลาสอนไปด้วย นอกจากนั้น ยังทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งไม่ผิวเผินเพราะได้เรียนรู้เนื้อหาที่สัมพันธ์กัน จึงเน้นการเรียนรู้จริง เรียนรู้อย่างมีความหมาย สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ ประยุกต์ความรู้ได้ เกิดการถ่ายโยงความรู้

การจัดการเรียนการสอนโดยการเน้นบูรณาการนั้น ทิศนา ขัมมณี (2566 : 147) ได้เสนอไว้ 2 แบบ แบบแรกเรียกว่า การบูรณาการภายในวิชา (Intradisciplinary) หมายถึง การนำเนื้อหาสาระในวิชาเดียวกัน หรือกลุ่มประสบการณ์เดียวกันมาสัมพันธ์กัน เช่น ในวิชาภาษาไทย มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการอ่าน การเขียน คำประพันธ์ การพูดจูงใจ ไวยากรณ์ และวรรณคดี แทนที่ผู้สอนจะใช้สอนเนื้อหาสาระทีละเรื่องแยกกัน ผู้สอนสามารถนำสาระทุกเรื่องมาสัมพันธ์กันเป็นเรื่องเดียว แบบที่สองเรียกว่า การบูรณาการระหว่างวิชา (Interdisciplinary) หมายถึง การนำเนื้อหาสาระของหลายๆ วิชามาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน ตัวอย่าง เช่น นำเนื้อหาสาระวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ และดนตรีมาประสานสัมพันธ์ เป็นเรื่องเดียวกัน ภายใต้หัวข้อหรือ “Theme” ที่เลือก นอกจากนี้ ชำรง บัวศรี (2542 : 200-201) ยังได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสอนบูรณาการว่า ควรมีการบูรณาการในลักษณะอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ได้แก่การบูรณา

การระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ การบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ และการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

คิตววรรณกรรม เป็นคำศัพท์ที่กำหนดขึ้นโดย สมปอง พรหมเปี่ยม (2536 : 21) โดยให้ความหมายว่า “ทำนองเสียงที่สัมพันธ์กับวรรณกรรม และ/หรือ วรรณกรรมที่สัมพันธ์กับทำนองเสียง” ตามความหมายนี้จึงถือได้ว่าทำนองเสนาะเป็นส่วนหนึ่งของ คิตววรรณกรรมและคิตววรรณกรรมยังมีทำนองเสียงประเภทอื่นๆ อีก เช่น การขับ การร้อง การเห่ การสวด ฯลฯ

ณัฐฤกษ์ อภิษฐ์ธาดา (2556) ได้แบ่งคิตววรรณกรรมเป็น 2 วิธี คือ 1. แบ่งตามลักษณะทางคีตศิลป์ที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกับวรรณกรรมนั้นมี 8 ประเภท ได้แก่ 1. การอ่าน หมายถึง การอ่านที่มีจังหวะและทำนอง อันเป็นแบบแผนที่มีมาตรฐานเฉพาะตัว 2. การขับ คือ การเปล่งเสียงเอ่ยเอื้อน เดินทำนองไป ตามถ้อยคำในบทกลอน มีการแบ่งจังหวะอยู่บ้างแต่ไม่ได้ยึดถือเป็นหลักตายตัว 3. การร้อง คือ การออกเสียงหรือการเอื้อนคำไปตามทำนองดนตรีเป็นหลัก มิได้คำนึงถึงเสียงวรรณยุกต์ของคำมากนัก 4. การเห่ คือ การออกเสียงคำว่า “เห่” ไปตามจังหวะและทำนอง 5. การสวด แต่เดิมที่การสวดเป็นภาษาบาลีของพระภิกษุ ต่อมาผู้ที่เคยบวชเรียนมาแล้วนำมาปรับประยุกต์ให้เข้ากับทำนองหลวงและทำนองราษฎร์ 6. การเทศน์ คือ การแสดงธรรมของพระภิกษุ 7. การแหล่ คือ การว่าบทไปตามทำนอง ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบมุขปาฐะ พระภิกษุมักจะว่าประกอบการเล่น เรียกว่า แหล่เครื่องเล่นมหาชาติ เป็นต้น

การแสดงละคร เป็นกิจกรรมในการเล่าเรื่องสื่อความหมายโดยนักแสดงที่สวมบทบาทเป็นตัวละคร มัทนี รัตน์ (2559 : 3) กล่าวว่า “การแสดงละคร” หรือ “ละครคอน” หมายถึง ศิลปะสาขาหนึ่งที่มนุษย์กระทำมาตั้งแต่เกิด และกระทำอยู่ทุกวันในบทบาทต่างๆ เพื่อสื่อสาร เรื่องราวความรู้สึกนึกคิด และอารมณ์ให้ผู้อื่นรู้เห็นและมีความรู้สึกร่วมด้วย หรือได้รับความบันเทิง หรือได้รับความรู้ ข่าวสาร เรื่องราว นักแสดง ละคร (actor) เป็นผู้ที่ย้ายทอดตีบท และตีความหมายของบทละครที่เป็นวรรณกรรมออกมาเป็น ท่าทาง การกระทำ ด้านร่างกาย (physical actions) การกระทำด้วยเสียง (vocal action) ด้วยคำพูดหรือบทสนทนา (dialogue) ให้ผู้ชม (audience) ได้เห็นเป็นภาพบนเวที (visual presentation) ประหนึ่งว่าเป็นความจริงที่เกิดขึ้นในชีวิต แต่เป็นความจริงที่เกิดจากการสมมุติที่เลียนแบบ (imitation) ชีวิตและธรรมชาติจำลองมาบนเวทีในกำหนดเวลาช่วงหนึ่งที่จำกัด และในสถานที่ที่จำกัด (limited time and space)

จุดประสงค์ของงานเขียนประเภทละคร (Objective of Drama) นพมาศ แวหงส์ และคณะ (2553 : 1-2) กล่าวว่า “บทละครไม่ได้เขียนขึ้นสำหรับใช้อ่าน แต่เขียนขึ้นเพื่อใช้สำหรับนำไปจัดแสดงเป็นละคร เพื่อให้ศิลปินด้านการละครนำไปถ่ายทอดในรูปของการแสดงละครบนเวทีเพื่อผู้ชม”

รูปแบบของบทละครโดยทั่วไปประกอบด้วยรายชื่อตัวละคร การบรรยายบุคลิกลักษณะและความสัมพันธ์ของตัวละคร การบรรยายฉากและภาพบนเวที การแบ่งเป็นองก์และ/หรือฉาก การเข้าออกของตัวละคร คำพูดของตัวละครและการบ่งถึงสิ่งที่คนดูจะได้เห็นบนเวที เช่น การเคลื่อนไหวและอากัปกริยาของตัวละคร แต่โดยหลักๆ แล้ว บทละครส่วนใหญ่จะมีชื่อตัวละครและคำพูดหรือบทสนทนาเป็นสาระสำคัญ โดยมีคำบรรยายภาพหรืออากัปกริยาของตัวละครแทรกอยู่เพียงประปราย หรือแทบไม่มีเลย ซึ่งขึ้นอยู่กับสมันิยมและสิ่งที่ผู้เขียนต้องการจะ สื่อสารให้แก่ศิลปินผู้จะทำหน้าที่ถ่ายทอดตัวหนังสือในบทละครออกมาเป็นภาพบนเวทีและการแสดง ศิลปินเหล่านี้ประกอบด้วยผู้กำกับการแสดง นักแสดง ผู้ออกแบบฉาก ผู้ออกแบบเครื่อง แต่งกาย ผู้ออกแบบแสง ผู้ประพันธ์ดนตรีและเพลง และผู้ร่วมงานอื่นๆ อีกมาก

การจัดการเรียนรู้แบบแสดงละคร การแสดงละครเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบเชิงรุก ได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติเกิดการเชื่อมโยงระหว่างจิตใจ ร่างกายน้ำเสียงและอารมณ์แล้วถ่ายทอดออกมาเป็นข้อมูลด้วยความคิดให้ผู้อื่นรับรู้ประสาทสัมผัสแต่ละอย่าง จะประสานการทำงานร่วมกันทำให้จดจำข้อมูลได้ดีกว่า โดยเฉพาะการแสดงอารมณ์ในกิจกรรมการเล่น จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและเกิดความคงทนในการจำ (Clark, 2013)

ทิสนา แคมมณี (2566: 353) กล่าวว่า วิธีสอน สอนโดยใช้การแสดงละครคือกระบวนการที่ผู้สอน ใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์โดยการใช้ผู้เรียนแสดงละครซึ่งเป็นเรื่องราวที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามเนื้อหาและบทละครที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่องทำให้เรื่องราวนั้นมีชีวิตขึ้นมาและสามารถทำให้ผู้แสดงและผู้ชมเกิดความเข้าใจและจดจำเรื่องนั้นได้นาน วัชรพล วิบูลยศรีน (2561 : 161) ได้กล่าวไว้อย่างสอดคล้องกันคือ การแสดงละครที่มีเนื้อหาจากวรรณคดีจะช่วยพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจ การวิเคราะห์เนื้อหา การเพิ่มพูนคำศัพท์ การแสดงละครจะช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมการประสานการทำงาน ของอวัยวะต่างๆ ในร่างกาย ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว นอกจากนี้ การให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันและเรียนรู้ ดังนั้น ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยคำนึงถึงความถนัดความสามารถและความสนใจของผู้เรียนโดยกำหนดเรื่องที่จะนำมาใช้ในการแสดงละครให้สัมพันธ์กับบทเรียนและตั้งจุดมุ่งหมายในการแสดงให้ชัดเจนเตรียมตัวผู้แสดงฝึกซ้อมแบ่งหน้าที่ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมกันทำงาน แม้จะไม่ได้เป็นผู้แสดงก็ตาม ภายหลังการแสดงผู้เรียนและผู้สอนต้องร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นว่าสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

ตำนานวรรณกรรมท้องถิ่น ปาจิต-อรพิม

เรื่องราวตำนาน ปาจิต-อรพิม รังสิมา กุลพัฒน์ (2559) ได้กล่าวว่า เป็นสมบัติร่วมกันของผู้คนทั้ง อุษาคเนย์ มีทั้งมุขปาฐะที่เล่าสืบต่อกันมา ทั้งที่เป็นลายลักษณ์ เมื่อประมวลความรู้ความคิดจากนักวรรณคดีไทย พบว่า เป็นเรื่องเล่ามุขปาฐะที่พัฒนาการขึ้นมาเป็น “ชาดก” ในชื่อ ปาจิตตกุมารชาดก ซึ่งเป็นชาดกที่

ไม่ใช่พุทธวจนะของพระพุทธเจ้า แต่มีผู้รู้แต่งขึ้นภายหลัง เรียกว่า ชาตกนอกนิบาต วรรณกรรมเรื่องนี้ มีจุดกำเนิดที่ดินแดนล้านนา แล้วแพร่หลายอยู่ทั้งในล้านนา ล้านช้าง ลุ่มน้ำเจ้าพระยา รวมถึงลุ่มน้ำอิรวดี

ด้วยพลังทางสังคมในการผลิตซ้ำวาทกรรม ทำให้เรื่องราวของ ปาจิตตกุมารชาตก ผังแน่นในความทรงจำของคนปัจจุบันในฐานะประวัติศาสตร์บอกเล่าชื่อบ้านนามเมือง ในดินแดนลุ่มน้ำมูล ทั้งที่เรื่องราวของปาจิต-นางอรพิม มีทั่วไปในอุษาคเนย์ ยุทธพงศ์ มาตย์วิเศษ (2562) กล่าวว่า ในดินแดนล้านนา เป็นวรรณกรรมประเภทธรรมคำ เป็นชาตกนอกนิบาต แต่งด้วยคำประพันธ์แบบร้อย ในลุ่มน้ำเจ้าพระยาปรากฏการกล่าวถึงเรื่องราว ปาจิต-อรพิม ในโคลงทวาทศมาส ซึ่งแต่งในสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 (พ.ศ. 2031-2034) แห่งกรุงศรีอยุธยา ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระยอดเชียงราย (พ.ศ. 2030-2038) แห่งล้านนา และพญาหล้าแสนไท (พ.ศ. 2029-2039) แห่งล้านช้าง

ปาจิต-อรพิม ปรากฏอยู่ในรายการวรรณกรรมสมัยกรุงธนบุรีและปรากฏในสมัยรัชกาลที่ 4 ด้วยเรื่องราวของท้าวปาจิต-นางอรพิมที่แพร่หลายในกลุ่มชนลุ่มแม่น้ำโขง รวมถึงลุ่มแม่น้ำมูล มีหลายสำนวน แม้จะมีโครงเรื่องราวหลักเหมือนกัน แต่มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะที่เป็นมุขปาฐะ ผู้เล่าได้ถ่ายทอดโดยมีการอธิบายภูมินาม ชื่อบ้านนามเมืองสอดแทรกเข้าไปด้วย จึงปรากฏเรื่องราวที่มาของชื่อสถานที่ต่าง ๆ ตั้งแต่เมืองพิมายในเขตดินแดนไทยไปถึงเมืองพระนครในเขตดินแดนกัมพูชา

ภูมิจิต เรื่องเดช (2544) กล่าวว่า ปาจิต-อรพิม เป็นวรรณกรรมท้องถิ่น เอกสารโบราณที่บันทึกลงในสมุดข่อยซึ่งเก็บรักษาโดย นางแนน ชื่นประโคน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นวรรณกรรมลายลักษณ์ประเภทนิทานตำนานบ้านตำนานเมือง ขณะเดียวกันมีลักษณะที่เป็นวรรณกรรมมุขปาฐะ มีการเล่ากันอย่างแพร่หลายในเขตอีสานใต้ ได้แก่ บุรีรัมย์ สุรินทร์ นครราชสีมา การถ่ายทอดโดยการบอกเล่าทำให้เนื้อหาที่มีความเหมือนกันในโครงเรื่องหลัก มีรายละเอียดประกอบเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งชื่อสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิทาน หลากหลายแตกต่างกันออกไป นิทานปาจิต-อรพิม เป็นคำบอกเล่ามีความสัมพันธ์กับชื่อสถานที่ที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น ที่มาของชื่อ “นางรอง” นั้นมาจากตอนที่นางอรพิมหนีพรหมทัตเจ้าเมืองพิมายมากับปาจิตราชบุตร แห่งนครธม ระหว่างทางปาจิตถูกงูกัดตาย นางอรพิมจึงร้องไห้ เป็นที่มาของชื่อ

“นางรอง” และเพี้ยนมาเป็น “นางรอง” เป็นต้น

จากเอกสารที่ทบทวนมาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า แนวคิดเรื่องการบูรณาการมีความสำคัญตรงที่คือองค์รวมที่รวมสิ่งย่อยๆ อยู่ สรรพสิ่งดำรงอยู่ในภาพองค์รวม แต่เมื่อรายวิชาเรียนถูกจำแนกออกเพื่อให้มองเห็นความสำคัญของด้านต่างๆ เพื่อเป็นการลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาและใช้เวลาที่คุ้มค่า การสอนตามแนวคิดบูรณาการจึงมีความสำคัญและทันสมัย การบูรณาการคือวรรณกรรมกับการแสดงเป็นศาสตร์เชื่อมร้อยเสริมส่งกันได้อย่างดี การแสดงคือวรรณกรรมครั้งที่ 8 ที่นำตำนานท้องถิ่นเป็นสื่อกลางในการเรียนรู้ ยังเป็นการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาให้เป็นไปตามที่ผู้สอนและสังคมคาดหวังแล้ว ยังเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับปรัชญาเพื่อท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลการสอนบูรณาการคีตวรรณกรรมกับการแสดงในรายวิชาคีตวรรณกรรมสำหรับครูภาษาไทย: กรณีศึกษา การแสดงละครคีตวรรณกรรม ครั้งที่ 8 ตำนานรักราชมรรคาปาจิต-อรพิม ตอน จากนครธมถึงพนมรุ้ง ของนักศึกษาศาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนโดยเน้นการประเมินตนเองตามสภาพจริง มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาศาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 ที่เรียนรายวิชา 1153203 คีตวรรณกรรมสำหรับครูภาษาไทย ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 56 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบเขียนสะท้อนความรู้สึกนึกคิดเชิงวรรณกรรม ในหัวข้อ “กว่าจะเป็นละครคีตวรรณกรรม ครั้งที่ 8” ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของหัวข้อจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
2. แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าชมการแสดง เป็นแบบสอบถามความพึงพอใจในการชมการแสดง มีคำถาม 10 ข้อ ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 = มากที่สุดหรือดีมาก 4 = มากหรือดี 3 = ปานกลางหรือพอใช้ 2 = น้อยหรือต่ำกว่ามาตรฐาน 1 = น้อยที่สุดหรือต้องปรับปรุงแก้ไข ผ่านการตรวจสอบเนื้อหาและค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.78

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนวางแผน

1.1 วันที่ 22 กรกฎาคม 2567 ผู้วิจัยได้ประชุมมอบภารกิจให้นักศึกษากลุ่มเป้าหมาย ปฏิบัติการบูรณาการการคีตวรรณกรรมกับการแสดง โดยให้นักศึกษาศึกษาเรียนรู้นอกห้องเรียน ติดต่อประสานงานกับชมรมคีตนาฏการไทยบุรีรัมย์พิทยาคมที่เข้ามาร่วมกันทำงานอย่างเป็นทางการในฐานะเครือข่ายพันธมิตรมีวิธีคิดและค่านิยมสอดคล้องกัน

1.2 วันที่ 25 กรกฎาคม 2567 ร่วมประชุมให้คำปรึกษา วางแผนงาน แบ่งฝ่ายรับผิดชอบ เพื่อทำงานในด้านต่างๆ ได้แก่ ผู้แสดง ผู้ขับร้อง ผู้บอกบท นางรำ ออกแบบเครื่องแต่งกาย ออกแบบฉาก ทำฉาก เลื่อนฉาก ฉากเทคนิค พิธีกร ผู้เต้นประกอบเพลงลูกทุ่ง ธุรการ เหน็ญญิก ฝ่ายสูจิบัตรและประชาสัมพันธ์ รวมถึงฝ่ายประสานงานต่างๆ คัดเลือกตัวแสดง

2. **ขั้นปฏิบัติการ** ภายหลังจากที่วางแผนแบ่งงานในฝ่ายต่างๆ เสร็จแล้ว สู่ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติตามหลักวิชาทางดนตรีไทยและนาฏศิลป์ไทย ฝึกซ้อม และจัดการแสดง ตามลำดับ ดังนี้

2.1 วันที่ 28 กรกฎาคม 2567 ไหว้ครูดนตรีไทย ณ ชมรมคีตนาฏการไทยบุรีรัมย์พิทยาคม

2.2 วันที่ 31 กรกฎาคม – 20 กันยายน 2567 ฝ่ายต่างๆ จัดเตรียมการ ฝึกซ้อม รำ ร้อง แสดง โดยปฏิบัติการในช่วงเวลา หลัง 16.00 น. เป็นต้นไป ณ ชมรมคีตนาฏการไทยบุรีรัมย์พิทยาคม

2.3 วันที่ 2-5 ตุลาคม 2567 ฝึกซ้อมการแสดงประกอบฉาก ประกอบการบรรเลงดนตรีไทย ปฏิบัติการ ณ บริเวณโถงอาคาร 23 มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4 วันที่ 5 ตุลาคม 2567 มอบหมายให้นักศึกษาเขียนสะท้อนความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ใน “แบบเขียนสะท้อนความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเชิงวรรณกรรม” หัวข้อ “กว่าจะเป็น...คีตวรรณกรรม ครั้งที่ 8”

2.5 วันที่ 6 ตุลาคม 2567 ปฏิบัติการแสดง ณ หอประชุมวิชาอุตสาหกรรม

3. **ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล**

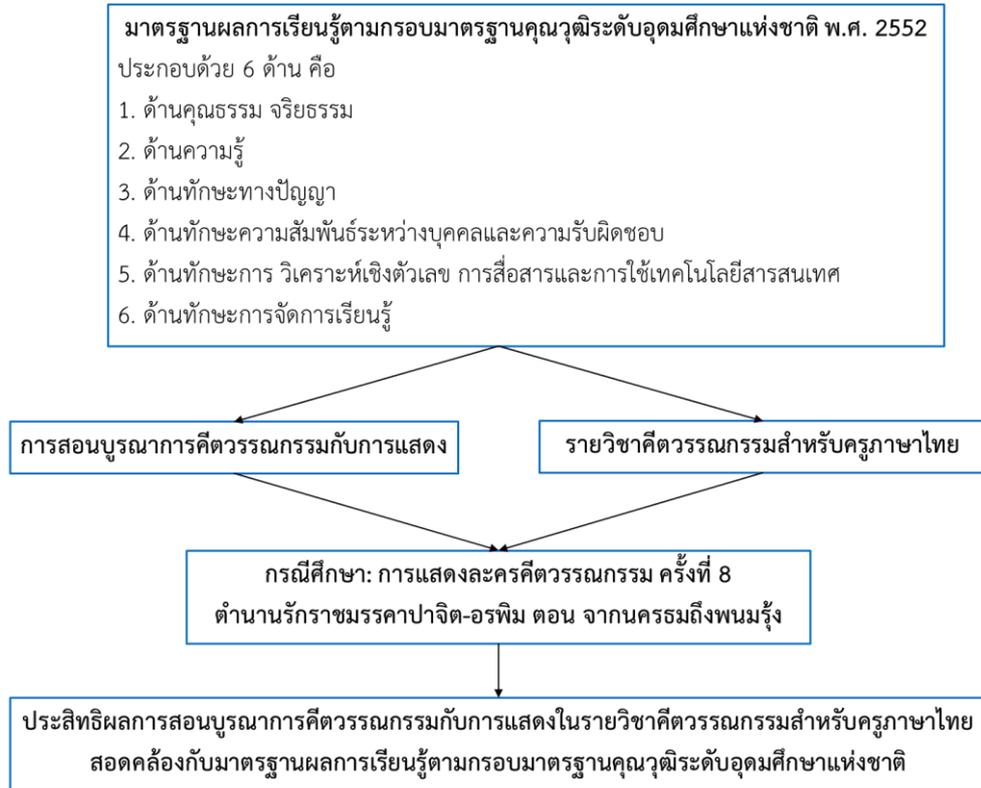
วันที่ 10-25 ตุลาคม 2567 ประมวลผลความเห็นจากข้อเขียนของนักศึกษา วิเคราะห์แบบสอบถาม ประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าชม และนำเสนอผลวิจัยในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

นิยามศัพท์

ประสิทธิผลการสอน หมายถึง ผลที่นักศึกษาจำนวน 56 คน ได้สะท้อนความคิดเห็นถึงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่คาดหวังไว้จากการลงมือปฏิบัติการสร้างละครคีตวรรณกรรมครั้งที่ 8 โดยประมวลผลจากข้อเขียนสะท้อนความรู้สึกรู้สึกนึกคิดเชิงวรรณกรรม หัวข้อ “กว่าจะเป็นละครคีตวรรณกรรม ครั้งที่ 8” และจากการประเมินความพึงพอใจจากผู้เข้าชมการแสดงละคร 172 คน “ตำนานรักราชมรรคาปาจิต-อรพิม ตอน จากนครธมถึงพนมรุ้ง” ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย สามารถสรุปได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ผู้สอนมักเสริมแรงพลังให้นักศึกษามีกำลังที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จว่า “มนุษย์เรามีลำตัวตั้งตรง ศีรษะชี้ขึ้นไปบนฟ้า มีนัยว่า เราจะพัฒนาตนไปสูงแค่ไหนก็ได้” “ทุกอย่างเป็นไปได้ ไม่มีอะไรที่เป็นไปไม่ได้ ถ้าจะสู้เสียอย่าง” ดังนั้น ถ้าอยากมีชีวิตที่ก้าวไปข้างหน้า ต้องพัฒนาตนอยู่เสมอ ดังนั้น ผู้สอนจึงได้ออกแบบให้พวกเขาลงมือกระทำ เพื่อให้จำได้ “ไม่ใช่จำไปทำ แต่เป็นการลงมือทำแล้วจำได้” ทั้งนี้เนื่องมาจากประสบการณ์ในวัยเยาว์ ที่ผู้วิจัยเคยเป็นนักร้องวงอังกะลุงเมื่อตอนเรียนประถมศึกษาปีที่ 5-6 ตอนเรียนชั้นมัธยมศึกษาได้เป็นตัวแสดงละคร ตอนเรียนปริญญาตรี เขียนบทละครพาเพื่อนแสดงในงานกิจกรรมต่างๆ สิ่งที่ผู้วิจัยเคยทำสมัยประถมมัธยมมาแล้ว 30-40 ปี ยังจำได้ ขณะที่ความรู้อื่นๆ ลืมหมดแล้ว ความคาดหวังตั้งแต่เริ่มสอนให้ทำละคร ก็คือ ต้องการให้เขามีประสบการณ์ ทำได้ จำได้ และกิจกรรมเหล่านี้นักศึกษาต้องพบเจอ ไม่เคยห่างหายไปจากโรงเรียน

เมื่อประมวลจากข้อเขียนของนักศึกษา 56 คน ที่เขียน “กว่าจะเป็น คีตวรรณกรรม ครั้งที่ 8” ให้ นักศึกษาสะท้อนความรู้สึกนึกคิดเป็นแบบปลายเปิด กำหนดความยาว 1 หน้ากระดาษ A4 โดยให้ส่งความเห็น นี้ ภายหลังจากการแสดง 1 วัน มีนักศึกษาที่เขียนเกิน 1 หน้ากระดาษ ถึง 35 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 แสดงให้เห็นว่าความรู้สึกที่อัดแน่นในอก อายาระเบิดระบายออกมา ผู้วิจัยได้สกัดจากความเห็นของนักศึกษาจาก ข้อเขียนดังกล่าว โดยใช้ผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2552 เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ขอนำเสนอผลวิจัยตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ด้านทักษะทางปัญญา การมอบหมายให้นักศึกษาปฏิบัติการแสดงในครั้งนี้ ประหนึ่งการโยน โจทย์ปัญหาให้ไปแก้ นักศึกษาจะต้องเผชิญปัญหารายวัน เมื่อการประชุมวางแผนเริ่มขึ้นและกำหนดการแสดง ในวันที่ 6 ตุลาคม 2567 นักศึกษาต้องปฏิบัติการให้สำเร็จภายใน 2 เดือน คือตั้งต้นวางแผนงานตั้งแต่ 22 กรกฎาคม 2567 และกำหนดจัดการแสดง ในวันที่ 6 ตุลาคม 2567 ที่หอประชุมใหญ่ของมหาวิทยาลัย

พวกเขาต้องต่อสู้กับความอ่อนด้อยของตัวเองและกดดันทางอารมณ์ที่ต้องปะทะกับเพื่อน ทั้งกับครูผู้ ควบคุม กับคนอื่นๆ ที่ต้องเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดเรื่องเวลา นักศึกษาต้องเรียนอีก 6 วิชา ต้อง เตรียมสอบปลายภาค เตรียมสอบเพื่อให้ได้ใบประกอบวิชาชีพครู ทั้งต้องทำรายงานที่อาจารย์ประจำวิชา มอบหมายมากมาย ทั้งยังมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ สาขาวิชาได้จัดสรรงบประมาณให้ส่วนหนึ่ง แต่ไม่ เพียงพอ นักศึกษาต้องบริหารจัดการเพื่อให้มีงบประมาณเพิ่มเพื่อใช้ในการจัดแสดงให้ลุล่วงไปได้

อุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบฉากและการแสดง ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่ไม่มีเป็นของเราเอง ต้องใช้วิธีซื้อ เช่า ขอความอนุเคราะห์จากบุคคลและหน่วยงาน หลายครั้งถูกปฏิเสธ (ยากที่สุด) “การพึ่งพาคนอื่นยากที่สุด”

หากจะประเมินว่า พวกเขามีทักษะทางปัญญาแล้ว ก็เป็นการสรุปที่ง่ายไป แต่หากมองในแง่ของการ ก้าวไปสู่ความตระหนักนั้น พวกเขาไปถึงแล้ว บางคนสะท้อนว่าพวกเขาเพิ่งอายุเพียง 20 ปี ต้องทำหรือ รับผิดชอบอะไรที่ใหญ่เกินไปหรือไม่ คำถามเหล่านั้น ผู้สอนและผู้ควบคุมคงไม่ต้องตอบ พวกเขาคงได้คำตอบ เองเมื่อการแสดงสิ้นสุดลงด้วยผลงานที่ได้รับความชื่นชมล้นหลาม หากเมื่อเราจะเอาเกณฑ์อายุมาชีวิตว่าอายุ เท่านี้เท่านี้ จึงจะทำได้และรับผิดชอบได้ แล้วเชื่อได้อย่างไรว่า อายุ 30 40 หรือ 50 จะทำงานแบบนี้ได้ทุกคน

2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม การสอนในครั้งนี้ ไม่มีสักครั้งเลยที่มุ่งสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม โดยตรงแก่นักศึกษา แต่กระบวนการของละคร ได้ทำให้นักศึกษาได้ ประสบด้วยตนเอง โดยเฉพาะคุณธรรม ความอดทน-อดกลั้น เป็นคุณธรรมที่เขาพบเผชิญที่สุด ทั้งนี้เพราะ ทั้งผู้สอนและผู้ควบคุมต่างตั้งความคาดหวัง ไว้สูงจากการแสดงครั้งนี้ ทั้งนักศึกษารุ่นพี่ได้สร้างผลงานที่มีมาตรฐานสูงขึ้น พัฒนาขึ้นทุกปี และงานแสดงคีต วรรณกรรมนี้ ได้กลายเป็นงานที่สามารถแสดงศักยภาพเด่นชัดของสาขาวิชาด้วย จากการประมวลผลพบว่า ส่วนใหญ่สะท้อนตระหนักถึงความอดทน อดกลั้น ส่วนแต่ละฝ่าย เช่น ฝ่ายนางรำ ฝ่ายนักแสดง เน้นที่ความ พยายามใส่ใจในการฝึกฝน ฝ่ายฉากก็ได้ตระหนักในเรื่องความกล้าหาญ กล้าตัดสินใจ กล้าในการแก้ปัญหา เมื่อ ต้องเผชิญกับปัญหาทุกวันก็ได้ตระหนักว่า ชีวิตมิได้เกิดมาเพื่อความสำเร็จและสะดวกสบาย แต่เกิดมาพร้อม

กับปัญหา และเรียนรู้ที่จะต่อสู้แก้ไขปัญหาอยู่ตลอดช่วงชีวิต เมื่อพวกเขาตระหนักว่า การทำงานเป็นทีม แต่ละส่วนของทีมต้องทำงานประสานกัน เพื่อเป้าหมายของส่วนรวม ผลดีจะตกแก่ส่วนรวม เมื่อตระหนักเช่นนั้นแล้ว จึงหยัดยีนรวมพลังและสร้างงานจนสำเร็จเป็นที่พอใจภูมิใจทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม นอกเหนือไปจากคุณธรรมที่ได้เรียนรู้ดังกล่าวมา หลายคนยังสะท้อนว่า การทำงานร่วมกันยังก่อให้เกิดความรักความสามัคคี

3. ด้านความรู้ โดยภาพรวมนักศึกษาที่มีความกดดันมากจากภาวะของความไม่รู้ กล่าวคือ **ไม่รู้ เพราะไม่เคยทำ** คนไม่เคยเป็นพิธีกร ต้องมาเป็นพิธีกร คนไม่เคยรำ ต้องมาเป็นนางรำ คนไม่เคยร้องเพลงไทย แต่ต้องมาฝึกร้องอย่างเข้มข้น คนที่ไม่เคยอยากแสดง แต่ถูกเลือกให้เป็นตัวเอกแสดง คนไม่เคยเป็นหัวหน้า ถูกเลือกให้เป็นหัวหน้าฝ่าย ความไม่รู้ ทำให้พวกเขาเกิดความกลัว กลัวจะทำไม่ได้ กลัวจะทำไม่ตี ภาวะนี้ ทำให้ทั้งผู้แสดงเป็นตัวเอกทั้งปาดิจิต และออร์ทิม ซึ่งจะต้องทั้งแสดง ทั้งร้อง และรำด้วย เป็นความกดดัน กระทั่งเกือบถอดใจ เดินหนีหายไปจากกลุ่มเพื่อน แต่แล้วอะไรบางอย่างก็ปลุกพวกเขาให้ลุกขึ้น แล้วหันกลับมาฝึกและทำ ได้สำเร็จในที่สุด **เพราะไม่เข้าใจ** พวกเขาเกิดความกดดันเมื่อเริ่มฝึกซ้อมในครั้งแรกๆ เวลาดำเนินไป 1 เดือนแต่ไม่ก้าวหน้า ทำรำก็เปลี่ยนทุกวัน รำเปล่าๆ ยังไม่มีเพลงมาบรรเลงให้รำ แก่ไขเปลี่ยนแปลงตลอด ทำไม่ต้องถูกตำหนิ แท้จริงแล้ว ผู้สอนและผู้ควบคุมก็เครียดและกดดันเช่นกัน กล่าวคือ งานคีตวรรณกรรมนี้เป็นงานส่วนของรายวิชาที่จริง แต่ที่เป็นความจริงกว่าคือ การบูรณาการนี้ได้เดินลึกลงไปถึงทั้งสาขาวิชา นักศึกษาทุกชั้นปีร่วมเรียนรู้ งานแสดงครั้งนี้มีทั้งปี 1 ปี 2 เข้าร่วมแสดง และปี 4 ร่วมขับร้อง ปี 5 ส่วนหนึ่งซึ่งฝึกสอนที่โรงเรียนในตัวจังหวัดต่างมาให้กำลังใจ แม้แต่รุ่นพี่ที่จบไปเป็นครูแล้ว ก็ยังมาร่วมชม พิธีหัสสายต่างๆ ต่างมาชื่นชมยินดีในความสำเร็จ มอบดอกไม้ให้กันประหนึ่งว่าเป็นงานซ้อมรับพระราชทานปริญญาบัตร ครูผู้สอนและผู้ควบคุมที่ติดใจ ไม่ยอมให้ผ่านไปง่ายๆ นั้น เพื่อให้งานออกมาดีที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม ความไม่รู้เหล่านี้ ความอึดอัดขัดข้องนี้ได้คลี่คลายในวันแสดงจบ หลายคนน้ำตาไหลออกมาด้วยความปลื้มปีติกับผลงานของตัวเอง จากไม่รู้ก็กลายเป็นรู้ จากไม่เข้าใจ ก็เข้าใจ แล้วขอบคุณคำติติงนั้นที่ทำให้พวกเขาเข้มแข็งและเติบโตขึ้น

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ทักษะที่นักศึกษายอมรับว่าตนเองอ่อนด้อยมาก โดยภาพรวมคือ “การทำงานร่วมกับผู้อื่น” ทั้งได้รู้ตระหนักว่า “การทำงานเป็นทีม” เป็นสิ่งที่สำคัญมาก การงานที่ต้องการความสำเร็จในภาพใหญ่โดยต้องใช้ฟันเฟืองต่างๆ ประกอบกัน ไม่อาจขาดใครคนใดคนหนึ่งไปได้ ทุกส่วนทุกฝ่ายสำคัญหมด สิ่งนี้นำไปสู่ความตระหนักว่า เราไม่อาจอยู่คนเดียวในโลกโดยไม่สนใจใครเลย การทำงานในครั้งนี้ ทำให้ลดอัตตาตัวตนไปมาก ยอมรับความคิดของคนอื่น กล้ายอมรับข้อบกพร่องของตน นักศึกษาส่วนมากคิดว่าตนเติบโตขึ้น และตระหนักว่า การฝึกฝนตนเองให้มีทักษะตามศาสตร์ของวิชามีความจำเป็น และทักษะอื่นๆ ที่ช่วยให้การดำเนินชีวิตไปได้ดี ก็จำเป็นมากด้วย

5. ด้านทักษะการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ในด้านนี้ นับเป็นมิติใหม่ที่การสร้างฉากได้นำความรู้ทางเทคโนโลยีแสง สี เสียง มาใช้ ทำให้ฉากที่สร้างขึ้นด้วยมือ ผสานกับฉากเทคนิคทำให้ละครมีสีสัน มีความน่าสนใจมากขึ้น นักศึกษายังต้องใช้ทักษะในการสื่อสารอีกหลายประการ เช่น การประชาสัมพันธ์งานแสดงด้วยภาษา ด้วยภาพเพื่อดึงดูดให้มีผู้เข้าชม มีการถ่ายภาพตัวละครเพื่อทำป้ายประชาสัมพันธ์ มีการดำเนินการบันทึกภาพวิดีโอทัศนสัมภาษณ์ผู้สอนและผู้ปริวรรตปาจิต-อรพิมจากสมุดข่อยเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่ผู้ชมและผู้สนใจทั่วไป ผ่านสื่อสังคม ทำให้ข่าวสารแพร่กระจายไปไกลมาก นอกจากนี้แล้ว พวกเขายังได้ศึกษาวิถีทัศนละครคีตวรรณกรรมย้อนหลังไป 3 ปี เพื่อตัดต่อภาพ ลำดับการพัฒนาการละครคีตวรรณกรรม นับว่า ต้องใช้ความรู้รอบด้าน อันใดที่เกินความสามารถของตัวเอง ก็ต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ที่มีความชำนาญมากกว่า ภารกิจที่มากมายเหล่านี้ภายใต้ความจำกัดทุกด้าน แต่พวกเขาก็ผ่านมันไปได้ในที่สุด

6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนมักกล่าววาทะที่เป็นนัยแฝงว่า นักศึกษาที่จบจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ต้องเป็น “ครูสารพัดพิษ” คือมีความสามารถหลากหลาย เก่งฟัง เก่งอ่าน เก่งพูด เก่งเขียน เก่งรอบด้าน ทั้งนี้ เพราะเรามีค่ายบริการวิชาการแก่สถานศึกษา ชื่อว่า “คมชัดลึก ‘ศึกษิต’ ภาษาไทย” เป็นพื้นที่และโอกาสให้พวกเขาได้ฝึกฝนพัฒนาตน เป็นค่ายภาษาไทยที่ผู้วิจัยเป็นผู้ก่อตั้งขึ้นจะมีอายุครบ 20 ปี ในปี 2567 ทักษะนี้ เราอาจวัดจากการแสดงในครั้งนี้ได้ไม่ชัดเจนนัก แต่กระบวนการเรียนรู้ที่ครูและผู้ควบคุมการแสดง ที่อยู่ “อบรม-บ่มเพาะ” ตามวิถีของครูไทยคือ “ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” พร้อมเป็นที่ปรึกษาและช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก ระหว่างที่นักศึกษาฝึกซ้อมอาจเกิดความคับข้องใจว่า เรียนภาษาไทยทำไมจะต้องมาขับร้องให้ไพเราะ รำให้สวยแบบเอกนาฏศิลป์ แสดงให้เก่งเหมือนเอกการละคร สิ่งนี้ล้วนเป็นคำถามของพวกเขา ครั้นเมื่อจบการแสดงพวกเขาคงได้คำตอบแล้ว พร้อมความตระหนักว่าเมื่อเราทำงานใดก็ควรทำด้วยความตั้งใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบอุปสรรคใด ๆ ก็อดทนฝ่าฟันไปให้ได้ คุณลักษณะที่เป็นบวกแบบนี้ วงการอาชีพครูต้องการอย่างมาก เมื่อนักศึกษาต้องไปเป็นครู สังคมคงไม่ต้องการครูที่ไม่มีความรู้ ไม่มีทักษะ ไม่มีรับผิดชอบ ทำอะไรก็ไม่เป็น มาถึงเวลานี้ ข้อคิดเห็นของพวกเขานำไปสู่ความตระหนักว่า เส้นทางไปสู่ครูคุณภาพคงไม่ใช่การนั่งรอ หากต้องลงมือกระทำ-ให้ทำได้ จนเกิดทักษะ ทำหลายๆ อย่างได้ เป็นครูบูรณาการ เป็นครูที่เก่งรอบด้าน “เป็นครูสารพัดพิษ” ที่ผู้สอนกล่าววาทะนี้เสมอๆ เมื่ออยู่ในห้องเรียน

ส่วนในด้านการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการแสดงคีตวรรณกรรม ครั้งที่ 8 โดยสาขาวิชาภาษาไทยเป็นผู้จัดเก็บข้อมูล โดยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 200 ชุด ได้กลับคืนมา 172 ชุด คิดเป็นร้อยละ 86.00 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.85 แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกประเด็น โดยในด้านความรู้ เป็นลำดับที่ 1 ค่าเฉลี่ย 4.91 ในด้านความเข้าใจ เป็นลำดับที่ 2 ค่าเฉลี่ย 4.88 และ ในด้านวัตถุประสงค์ เป็นลำดับที่ 3 ค่าเฉลี่ย 4.76

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากประมวลผลข้อเขียนของนักศึกษาที่สะท้อนมองตนเอง ที่พบการพูดถึงในด้านทักษะ ปัญหา มากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า การมอบภารกิจให้นักศึกษาทำนั้น ต้องเผชิญกับปัญหานานา นับเป็นสถานการณ์ที่นำความกดดันมาสู่นักศึกษา ที่จะต้องหาทางออกจากปัญหาให้ได้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้ควบคุม มิได้ให้พวกเขาต้องเผชิญปัญหาเพียงลำพัง อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบไม่ใช่จะแก้ได้แล้วจะหมดไป หากปัญหาอื่นๆ ก็ตามมาอีก การที่พวกเขาต้องเผชิญกับปัญหาบ่อยๆ เป็นตัวกระตุ้นให้พวกเขาต้องคิด วิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาทางออก ในความเป็นจริงมนุษย์อยู่กับการเผชิญปัญหาอยู่ตลอดเวลา และปัญหาจะใหญ่ขึ้นตามอายุ การที่นักศึกษาสะท้อนถึงด้านทักษะทางปัญญามากนั้น นำไปสู่การตระหนักรู้ว่า ปัญหานั้นมิใช่ท้าทายปัญญาของมนุษย์ที่จะต้องหาทางฝ่าข้ามไปให้จงได้ คือทักษะที่ต้องฝึกฝนเพื่อจะไม่กลัวปัญหาอีกต่อไป

ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่ถูกพูดถึงในลำดับ 2 นั้น อาจเป็นเพราะวิถีของคนในโลกที่เปลี่ยนไป เมื่อวิทยาการก้าวหน้าที่ได้สร้างนิสัยปัจเจกให้ผู้คน การเลือกใช้ชีวิตอยู่กับเครื่องมือแห่งยุคสมัย แม้ไม่ได้ขยับตัวไปไหนก็อาจหลงผิดติดต่อบายมุขทางออนไลน์ ติดหนี้สิน สิ้นเนื้อประดาตัว โลกที่ถูกออกแบบมาอย่างนี้ ทำให้เด็กในยุคใหม่กำจัดพื้นที่อยู่แค่ในห้องนอน ไม่อยากสูงส่งกับผู้อื่น เมื่อจะต้องรวมกลุ่ม ก็เกิดความแปลกแยก แต่เมื่อพวกเขาได้เผชิญความทุกข์ เผชิญปัญหาด้วยกัน ก็กระตุ้นสมองให้เขารู้สึกและมองโลกเปลี่ยนไปจากเดิม จากเป็นคนไม่มีระเบียบ ไม่ตรงเวลา ไม่รับผิดชอบ เป็นเหตุให้การทำงานบกพร่อง และเพื่อนไม่ยอมรับก็เกิดการเรียนรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หลายคนจึงพบว่า ความสามัคคีมีประโยชน์ในการสร้างสังคม ผู้ควบคุมการแสดงจากชมรมคีตนาฏการไทยฯ สละเวลามาฝึกซ้อมให้โดยไม่คิดถึงผลตอบแทน นักเรียนดนตรีไทย ที่ไม่เคยแสดงการอิดออดเกียจคร้าน ทั้งที่ไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสียอะไรเลยกับนักศึกษา ทำให้พวกเขาตระหนักรู้กระตุ้นให้พลิกผันตนเอง ให้เป็นคนมีคุณธรรมที่พึงประสงค์ และรู้จักคิดถึงคนอื่นมากขึ้น

ด้านความรู้ มาเป็นลำดับ 3 นั้น พวกเขาไม่ได้สะท้อนสิ่งที่เขามีความรู้ แต่พวกเขาสะท้อนว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เผชิญ คือ ความไม่รู้ แต่การยอมรับว่า ไมรู้นั้น ประตูกจะเปิดออกให้เราสามารถก้าวไปข้างหน้าได้ สิ่งที่ผู้สอนและผู้ควบคุมตักเตือนอยู่เสมอ คือ “อย่าเป็นน้ำที่เต็มแก้ว” ความรู้มีหลายระดับ อ่านแล้วรู้ อย่างหนึ่ง ทำแล้วรู้ ก็อีกอย่างหนึ่ง ดูเหมือนอย่างหลังจะสำคัญกว่า รู้แล้วไม่ทำ ไม่มีประโยชน์ ทำโดยไม่รู้ก็อาจเสียเวลา หรือเสียหายได้ กระบวนการของละครอย่างน้อยที่สุด ก็กระตุ้นให้พวกเขาได้ตระหนักรู้ว่า เมื่อจะไปเป็นครู ถ้าไม่เรียนรู้ไม่ศึกษา จะเอาสิ่งใดไปสอนคนอื่น คนที่จะเป็นครูต้องรู้ก่อนที่จะไปสอนคนอื่นได้

จะเห็นได้ว่า ละครคีตวรรณกรรมครั้งที่ 8 ไม่ใช่แค่การแสดงละคร แต่กระบวนการของละครยังมีมิติที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ฝึกฝน กระทั่งได้ทบทวนตนเอง ได้ประเมินตนเอง ได้มองตัวเองตามที่เป็นจริง นักศึกษาได้ค้นพบศักยภาพที่แฝงอยู่ในตัวของพวกเขาด้วย

เมื่อมาฟังเสียงถึงการประเมินจากผู้เข้ารับชม ที่มีคะแนนรวมเฉลี่ยสูงถึง 4.85 ย่อมยืนยันว่า การแสดงละครคีตวรรณกรรม ได้สะท้อนผลงานที่มีประสิทธิภาพ มนัญญา ม่วงสมมุข นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ชมคุณภาพที่ติดตามชมอย่างตั้งใจและเก็บรายละเอียดตั้งแต่ต้นจนจบ แล้วได้นำคลิปวิดีโอที่ตนถ่ายตอนที่ประทับใจไปเผยแพร่ทางสื่อสังคมด้วย กล่าวถึงการแสดงในฉากแต่งงานแบบชาวพื้นถิ่นเขมรถิ่นไทยว่า “เป็นฉากที่ทำให้สมบูรณ์แบบ” เขมชาติ อุ๋นโฮสง ผู้ชมผู้มีประสบการณ์ท่าละครของโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคมในอดีตได้สะท้อนว่า “ขอชื่นชมนักแสดงได้ดีมาก นักร้องก็ร้องได้ดีมาก โดยเฉพาะพระเอกและนางเอกที่พยายามฝึกจนร้องเพลงจนร้องได้ดี น่าชื่นใจ คนที่ร้องเพลงลูกทุ่งก็ร้องดี นักเต้นก็เต้นดี ชื่นชมตัวละครทุกคน” วิฑูรย์ จินตสนธิชัย ผู้ชมที่มีประสบการณ์มากในการร่วมแสดงแสงสีเสียงงานปราสาทพนมรุ้งมานานหลายปี กล่าวชื่นชมการแสดงว่า “ทราบว่านักแสดงมีเวลาในการเตรียมงานการแสดงเพียง 2 เดือน ก็สามารถทำได้ดีสมบูรณ์แบบที่สุดแล้วทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง”

ผลวิจัยและการสะท้อนความเห็นจากผู้ชมดังที่กล่าวมา ล้วนชี้ให้เห็นว่า การแสดงละครเป็นรูปแบบการสอนวิธีหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการสร้างคุณลักษณะให้เยาวชน สอดคล้องกับทัศนะของ ลิขิต ใจดี (2562) ที่ได้กล่าวว่า “ละครเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนได้ในหลากหลายมิติ ทั้งในการเสริมสร้างให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในศตวรรษที่ 21 ด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าการแสดงละครที่เป็นการบูรณาการคีตวรรณกรรมกับการแสดง คือพื้นที่ในการสร้างให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติตนให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาอย่างครบถ้วนรอบด้าน ประสิทธิผลจากการสอนดังผลวิจัยที่กล่าว ได้ยืนยันความสำคัญของการสอนบูรณาการที่ธารง บัวศรี (2542) ได้สะท้อนทัศนะไว้ว่า ควรมีการบูรณาการในลักษณะอื่นๆ ควบคู่ไปด้วย ได้แก่การบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ การบูรณาการระหว่างพัฒนาการทางความรู้และพัฒนาการทางจิตใจ การบูรณาการระหว่างความรู้และการกระทำ และการบูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนในโรงเรียนกับสิ่งที่ป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1.1 ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามนักศึกษาที่เคยได้รับประสบการณ์จากการสอนบูรณาการการคีตวรรณกรรมกับการแสดงที่ประกอบวิชาชีพรูในสถานศึกษา ได้ใช้คีตวรรณกรรมในการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนและตนเอง อย่างไร

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1 ผู้บริหารระดับคณะและผู้บริหารของมหาวิทยาลัย นำข้อมูลที่พบดังกล่าวนี้ กำหนดเป็นนโยบายให้การสนับสนุนงบประมาณส่งเสริมรูปแบบการสอนแนวบูรณาการข้ามศาสตร์ให้มีการกระทำที่ขยายกว้างมากขึ้น

2.2 ผู้บริหารระดับมหาวิทยาลัยควรพิจารณาให้ความสำคัญในการอำนวยความสะดวกด้านสถานที่ในการสร้างสรรค์ และสร้างพื้นที่ให้นักศึกษามีพื้นที่แสดงออกทั้งในด้านกายภาพและในเชิงการให้เสรีภาพในการสร้างสรรค์ด้วย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการนำคตินวัตกรรมไปใช้ในการประชาสัมพันธ์หน่วยงานทั้งภาครัฐ หรือเอกชน อย่างไร

3.2 ควรมีการศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคตินวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนว่ามีแนวโน้มไปในทางใด

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐกฤตย์ อภิษฐ์ธาดา. (2556). *ทำนองเสนาะ : ทางสู่สุนทรียภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมณี. (2566). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธำรง บัวศรี. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนรัชการพิมพ์จำกัด.
- นพมาศ แวหงส์ และคณะ. (2553). *ปริทัศน์ ศิลปะการละคร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2555). *สอนเขียนแผนบูรณาการ บนฐานเด็กเป็นสำคัญ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพียรพิลาส พิริยาโกคานนท์, และศราวุฒิ ปิ่นทอง. (2566). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ผ่านจินตนาการเชิงรูปธรรมด้วยศาสตร์ละคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 17 (1), 258-271.
- ภูมิจิต เรืองเดช. (2544). *ปาจิต-อรพิม : การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมท้องถิ่น*. สุรินทร์: โรงพิมพ์รุ่งอรุณเกียรติออฟเซ็ท.
- มนตรี มีเนียม. (2559). *บทการแสดงจากวรรณคดีไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2564). *หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (5 ปี) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2564)*. สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- มัทนี รัตติน. (2559). *ศิลปะการแสดงละคร หลักเบื้องต้นและการฝึกซ้อม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ยุทธพงศ์ มาตย์วิเศษ. (2562). ท้าวปาจิต – นางอรพิม : จากตำนานท้องถิ่น สู่ชาดกนอกนิบาต. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2567. แหล่งที่มา: <https://e-shann.com/%e0%b8%97%e0%bb20>
- รังสิมา กุลพัฒน์. (2559). ตามรอย “ปาจิต-อรพิม” บนเส้นทางสายตำนาน ไทย-ลาว-เขมร. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2567. แหล่งที่มา : <https://lek-prapai.org/home/view.php?id=5018>
- ลิขิต ใจดี. (2562). *ละครสร้างสรรค์ : กระบวนการเรียนรู้ทางเลือกใหม่ที่สอดคล้องกับทิศทางการศึกษาของชาติ*. บทความวิชาการเนื่องในงานประชุมวิชาการระดับชาติ อีรทัศน์เชิงมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปศาสตร์ วันที่ 4 มิถุนายน 2562 ณ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- วัชรพล วิบูลยศรีน. (2561). *วิธีวิทยาการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมปอง พรหมเปี่ยม. (2536). *ทำนองเสนาะ : ทางสู่สุนทรียภาพ*. กรุงเทพมหานคร: Mind Publishing. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Clack, R. (2013). Drama techniques. *Online*. Retrieved October 12, 2024. Source :<https://www.magistralinuoro.it/files/DRAMA%20TECHNIQUES.pdf>